

Undervisningen i nabospråk

- Lærerveiledning og didaktiseringsforslag

Intensjon

Bevissthet om muligheter og nytteverdi

Undervisning i skandinaviske og nordiske språk er etter læreplanen en obligatorisk del av undervisningen i skolen, med definerte mål for hva elevene skal kunne etter 4.trinn, 7.trinn og 10.trinn, samt etter vg.2 og vg.3. Foreningen Norden ønsker å gjøre det så enkelt som mulig for lærere i grunnskolen (mellomtrinnene) og videregående skole å gjennomføre denne delen av læreplanen og har derfor laget et ferdig formulert oppgavesett for bruk i norskundervisningen, samt samlet relevante artikler og lenker på nettsiden www.brukskandinavisk.no, under "Lærer!". Vi har lagt opp til et oppgavesett som kan vise elevene hvordan skandinavisk språkforståelse kan være et nyttig verktøy på områder som kan interessere elevene på fritiden så vel som i studie- og arbeidsøyemed. Vi ønsker altså å bidra til en lystbetont øvelse i å bruke språkene, samt å bruke dette som en positiv inngangsport til læreplanenes pensum og målsetninger. Oppgavesettet inneholder oppgaver som er spesifikt rettet mot de ulike målsetningene i læreplanen, så lærerne kan velge ut hvilke oppgaver som passer for sine elever og trinn. Opplegget er ment å fungere som et motiverende supplement til lærebøkene.

Målet med dette undervisningsopplegget er at elevene skal kunne forstå hvilke muligheter det gir dem, og hvilken verdi det har å kunne forstå sine skandinaviske nabospråk. De skal kunne forstå at det å ha en interskandinavisk språkforståelseskompetanse og interkulturell kompetanse også vil ha en funksjonell betydning, i tillegg til at det bidrar til å øke bevisstheten om eget språk, samfunn og kultur, og til å styrke skandinavisk og nordisk samarbeid på flere områder. Gjennom ulike aktiviteter skal elevene få oppleve og erfare at de skandinaviske språkene lingvistisk sett har flere likhetstrekk enn forskjeller, og at interskandinavisk kommunikasjon er mulig.

Lingvistisk slektskap er likevel ikke den eneste forutsetningen for god språkforståelse og kommunikasjon mellom skandinaver. I tillegg er motivasjon, kunnskap og trening viktige påvirkningsfaktorer, og derfor er det helt sentralt at undervisningens aktiviteter bidrar til å styrke elevenes motivasjon til å ville bruke og ville forstå sine skandinaviske nabospråk. Det handler om innstillingen til den som snakker og den som lytter. Lærerens holdninger blir, som i alle fag og læresituasjoner, en viktig motivator. Øvelse i å bruke språkene, enten det er å lytte, lese, snakke eller skrive, er selvsagt også viktig på veien mot tilegnet språkforståelse.

Om undervisningsopplegget og noen didaktiske begrunnelser

Populærkultur som interessedrivende inngangsport til språklæring

I dette undervisningsopplegget er det lagt særlig vekt på å ta i bruk de tekstsjangrene som appellerer til elevene og tekster med temaer som angår dem, og vi har her henvendt oss til

populærkulturen. Sang, musikkvideoer, filmklipp, reklamesnutter er godt egnet, og vår intensjon er at undervisningen i størst mulig grad skal oppleves som lystbetont for at dette skal kunne inspirere til videre bruk og utforskning. Kanskje oppdager de artister, forfattere, ord og uttrykk, nettsider etc. som de ønsker å høre eller lese mer om? Vi har lagt ved lenker til sangtekster som enkelt kan skrives ut, kopieres og deles ut til elevene, samt lenker til sangenes musikkvideoer som kan vises direkte fra internett via fremviser eller eventuelt på elevenes egne pcer. Flere alternativer vil også finnes på facebook-gruppen ”Bruk skandinavisk”, under ”video”, og elevene kan selv legge til egne forslag.

Vi har tatt sikte på å lage et didaktiseringsforslag for elever i den videregående skole. Noen av oppgavene er tilpasset læreplan for henholdsvis 10.trinn, vg.2 og vg.3, og merket med dette. Lærebøker for de respektive trinnene vil her være viktige, men vi har lagt ved tips og lenker til tilleggsmateriale som enkelt kan finnes på internett. Ønsker man å utvide opplegget kan man be elevene om selv å velge ut tekster som tar opp Norden og de nordiske språkene som tema, og/eller som er skrevet på dansk eller svensk. Danske og svenske nettaviser og forfatteratlas på www.nrk.no kan her være gode kilder. Aktivitetene vi har lagt opp til kan bygges ut eller kortes ned, avhengig av tid man har til rådighet, og de kan med få justeringer tilpasses lavere eller høyere trinn. Den enkelte lærer må selvfølgelig vurdere dette ut i fra elevgruppens forutsetninger. Mulighetene for variasjon og kreativitet er store – flere temaer fra norsklæreplanen kan integreres og man behøver ikke nødvendigvis å behandle nabospråkene som eget tema. Man kan for eksempel ha en nordisk vinkling på undervisning innen lyrikk, sammensatte tekster, medieanalyse, forfatterposisjonering, språkhistorie, Nordens historie generelt osv.

Refleksjon og bevisstgjøring

Før eleven går i gang med selve arbeidet med tekstene, er det forberedt en oppvarmingsaktivitet der elevene skal ta stilling til om de er enige eller uenige en rekke utsagn. Denne aktiviteten har som hensikt å forberede elevene på temaet, aktivisere forkunnskaper, stimulere til refleksjon og tjene som utgangspunkt for diskusjon. Denne personlige refleksjonen kan hjelpe eleven til å se konsekvensene av norsk og nordisk språkpolitikk som noe som angår deres egen hverdag og fremtidige muligheter. Refleksjonene kan følges opp med studier av de ulike landenes språkpolitikk. Det er lagt vekt på at elevene skal få utveksle synspunkter, erfaringer, holdninger, opplevelser og kanskje fordommer knyttet til nabospråk og nabofolk. Her er det tenkt at læreren skal spille en viktig rolle som ordstyrer, spørsmålsstiller og kunnskapsformidler (her blir det rom for å trekke inn språkhistorie, andre samfunnsfaglige og historiske fakta, grammatiske forklaringer, normeringspolitikk osv.). Typiske spørsmål man kan diskutere, er hvorfor det er viktig å opprettholde det skandinaviske språksamfunnet, hvilke fordeler det vil gi, og er det reelt å snakke om en nordisk identitet.

Elevene bør få en oversikt over det mangfoldet av nordiske samarbeidstiltak som eksisterer, og på den måten se nytteverdien av det skandinaviske språkfellesskapet. En idé kunne være å vise til konkrete eksempler fra kultur- og samfunnsliv der det nordiske samarbeidet er sentralt og hvor skandinavisk brukes som et *lingua franca*, enten det er innenfor politikk, organisasjonsvirksomhet eller i yrkessammenheng. En måte å jobbe med dette på, kan være å dele klassen inn i grupper og la hver gruppe lage en presentasjon om en fellesnordisk eller -skandinavisk virksomhet. Mulige bedrifter og organisasjoner kan være: Nordea, SAS (les for eksempel artikkelen: <http://www.dn.no/forsiden/naringsliv/article1711150.ece>), Reitan-gruppen, Schibsted, Posten, Fokus Bank/Danske Bank. Mulige nordiske samarbeid å studere

kan være: Nordisk ministerråd, Nordisk råd, Foreningen Norden, Nordisk inovations Center m.fl.

Skal vi styrke nabospråkforståelsen, må nabospråksundervisningen ta sikte på å skape holdninger om at skandinaviske språk er kult og spennende, samtidig som det er nyttig og gir tilgang til et større arbeidsmarked og kultur- og underholdningsmarked. Ungdommer i dag ønsker å se nytteverdien av det de lærer – hva kunnskapen er verdt, hva de kan tjene på den. Derfor blir svarene på *hvorfor* det er viktig å forstå svensk og dansk viktige. Samtidig er det viktig å inkludere alle de nordiske landene (ikke bare de skandinaviske) i oppgavene og diskusjonene, og for eksempel ta opp situasjonen rundt finlandssvensk og skandinavisk språkundervisningen i islandsk skole.

Lese- og lytteforståelse

I undervisning av nabospråk er det først og fremst en reseptiv språkkompetanse man ønsker å oppnå; altså er det å jobbe med *leseforståelse* og *lytteforståelse* sentralt. Når det gjelder dansk, er det uttalen som skaper problemer for nordmenn, man ser at de ofte har problemer å segmentere en dansk lyd kjede. Derfor er det viktig at elevene får høre mye dansk, slik at de etter hvert kan få grep om den danske uttalekoden. Lyttetreningen av danske muntlige tekster bør derfor i begynnelsen være ledsaget av tekst, og gjerne bilde (kroppsspråk/mimikk). Det er viktig at ikke elevene gir opp, men at de får en følelse av den danske tonen.

I møte med svensk er det gjerne ordene som skaper mest friksjon for forståelsen og i kommunikative situasjoner, og dagligtale inneholder faktisk ofte flere ord som skiller seg fra norsk enn akademisk fagspråk. Av den grunn bør altså undervisningen ta sikte på at elevene blir eksponert for også dagligspråk og slang (raplåter egner seg godt her). Studier om fremmedspråksinnlæring har gjentatte ganger vist at elever har en tendens til å henge seg opp i enkeltord og ønsker å forstå alle ordene i teksten de leser. Lesingen blir da ofte lite flytende og oppdelt. Det blir derfor viktig å gjøre elevene bevisste på at det å forstå konteksten ordene opptrer i, kan gi dem svaret – man forstår betydningen via en større sammenheng (top-down lesestrategi). Dette er også noe som gjelder lytting. At man ikke forstår noen enkeltord betyr ikke det samme som at kommunikasjonen bryter sammen.

Videre er det avgjørende at elevene er bevisste på at autentiske samtalsituasjoner er noe ganske annet enn lytting og lesing (enveiskommunikasjon), og at man der har andre muligheter og selvfølgelig møter andre utfordringer. Det å kunne benytte seg av kommunikasjonsstrategier slik at forståelsen forhandles fram (som f.eks. be samtalepartneren om å repetere, snakke langsommere, omformulere, bruk av kroppsspråk osv.), blir særlig viktig i skandinaviske samtaler. Om ikke elevene allerede har kunnskap om forståelsesforholdet mellom nordmenn, svensker og dansker, kan det være verdifullt å henvise til noen av de seneste forskningsprosjektene på dette området (Delsing og Åkesson, 2005). Nordmenn er de som klart best forstår sine nabospråk. Til tross for at nordmenn og svensker har nokså like forutsetninger for å forstå hverandre, ettersom lydforholdene er såpass like, viser det seg likevel at svenskene har større vansker med å forstå norsk enn hva vi har med å forstå svensk. Ved nettopp å vite om dette, kan man som norsk bevisst gå inn for å tilpasse sin egen språkbruk til å bli mer lettfattelig for en svenske, eventuelt for en danske. Vi akkomoderer språket vårt ettersom kommunikasjonssituasjonen skifter, og kommunikasjonsstrategier utgjør en vesentlig del av vår kommunikative kompetanse, særlig når vi snakker fremmedspråk.

Learning by doing

Oppgaveforslagene som presenteres under tar utgangspunkt i teorier om at læring skjer gjennom egen erfaring og utforskning, såkalt induktiv læring – learning by doing. Eleven må selv være aktiv i læringsprosessen. Det er lagt opp til at elevene selv skal oppdage likhetene og forskjellene i språkene (for eksempel at ä og ö på svensk tilsvarer æ og ø på norsk), at de selv skal oppdage at det går å forstå sine nabospråk, og at de selv finner fram til hvilke kommunikasjonsstrategier som kan fungere i interskandinaviske samtaler og hva som skaper friksjon.

Oppgavene knyttet til dansk og svensk utgjør et godt grunnlag for å gå grundigere inn i likheter og forskjeller mellom de nordiske språkene, og det er her viktig å også trekke inn de språkene vi har mindre forutsetninger for å forstå: finsk, færøysk, islandsk, grønlandsk og samisk.

Ifølge lærerplanen skal eleven etter Vg.2 kunne ”gjøre rede for et utvalg nordiske tekster i oversettelse og i original”. Dette målet anser vi som allerede godt dekket i lærebøkene og en oppgave som kan gå over hele skoleåret i forbindelse med andre tema. Derfor har vi ikke lagt opp oppgaver til dette. Linker til gode nettsider til formålet, slik som Nordisk Forfatteratlas (se <http://www.nrk.no/kultur/forfatteratlas/>), finnes på www.brukskandinavisk.no, under ”Lærer!”.

Avslutningsvis er det foreslått å sette av tid til loggskrivning. Dette er en god måte for elevene å oppsummere timen på for seg selv, samtidig som det gir læreren verdifull tilbakemelding på undervisningen. Det er opp til læreren selv om hun vil forberede spørsmål til elevene, eller om de får skrive fritt. Loggen er et fint refleksjonsverktøy, og forhåpentligvis vil det også invitere til mer metaspråklige refleksjoner og videre diskusjoner i klassen.

Vi håper dette undervisningsopplegget kan være til motivasjon og glede for både lærere og elever, og mottar gjerne tilbakemeldinger og forslag til alternative opplegg, oppgaver, relevante nettsider osv. slik at vi kan bygge opp et godt grunnlag for undervisningen i nordisk språk.

Vi oppfordrer for øvrig dere lærere til å oppfordre elevene til å delta i Bruk skandinavisk! skrive- og/eller kortfilmkonkurranse, samt bruke både www.brukskandinavisk.no og facebook-siden ”Bruk skandinavisk” til å finne relevant stoff til undervisningen eller for underholdningens skyld.

Lykke til!

- Bruk skandinavisk!

Undervisningsopplegget

(Tid: 3-5 timer)

Skisse for timene:

1. Presentasjon av mål for timen.
2. Skandinavisk språkfelleskap. Refleksjon og diskusjon, oppg.1 og 2.
3. Dansk musikkvideo. Lese, lytte og se. Oppgave 3 og oppsummering.
4. Svensk radioinnslag og avisartikkel. Lese, lytte og se. Oppgave 4 og oppsummering.
5. De nordiske språkene. Refleksjon. Oppgave 5 og oppsummering.
6. Logg

Husk at noen av oppgavene er tilpasset læreplanen for forskjellige trinn. Oppgaver som ikke egner seg for den aktuelle klassen kan derfor tas ut.

Oppgave 1

Denne oppgaven kan løses på følgende måte: Elevene får utdelt arket med de 15 utsagnene og de skal ta stilling til om de er enige eller uenige i det som står. Dette kan gjøres individuelt og det bør kun ta 2-3 minutter. Deretter kan resten av tiden brukes til at elevene først diskutere utsagnene og synspunktene sine med hverandre i grupper på 2-4 personer, for så at lærer inviterer til en oppsummering i plenum.

I denne oppgaven er det ikke noe fasitsvar. Opplevelser, forestillinger og holdninger til nabospråkene er subjektive og dermed forskjellige. Å dele meninger og erfaringer kan utvide den enkeltes forståelse, gjøre den mer nyansert og sette den i et annet perspektiv.

Diskusjonen vil videre kunne tjene som et utgangspunkt til for læreren til å få oversikt i hvilke kunnskaper elevene allerede har om de nabospråk og naboland (eventuelt de nordiske også), hva som er deres interesseområder, hvilke vaner de har (om de har kontakt med andre ungdommer i naboland, ser svensk/dansk tv osv.), hvilke holdninger og hvilke fordommer de har, og således vurdere hvilke områder som kan vektlegges i kommende timer. Refleksjonen vil også være en måte å gjøre det lettere å relatere seg selv og egen hverdag til språksaken og diskusjonen om språkpolitikk i Norge og Norden (oppg. 2).

- a) Bruk 2-3 minutter på å fylle ut skjemaet nedenfor
- b) Diskuter hverandres svar i grupper på 2-4
- c) Oppsummer i plenum

Enig eller uenig?

1. Svensk, dansk og norsk er språk som har langt flere likhetstrekk enn forskjeller.
Enig Uenig
2. Vi har mye til felles med Danmark og Sverige både når det gjelder historie, politikk, kultur og levesett.
Enig Uenig

3. Det er vanskelig å forstå hva en svenske sier, og det beste for oss begge er at vi bruker engelsk.
Enig Uenig
4. Det å lese en tekst på dansk er nesten som å lese norsk, men måten de uttaler ordene på er vanskelig å forstå.
Enig Uenig
5. Å forstå dansk uttale kan trenes opp. I skrift er det jo så likt norsk, så forutsetningene er gode. Man trenger bare litt tid og øvelse på å ”knekke” den danske uttalekoden. En ukes studieopphold i Danmark ville vært nok for meg til at dansk ikke lengre vil føles som et fremmedspråk. Det handler bare om å *ville* forstå.
Enig Uenig
6. Jeg gidder ikke bruke tid eller anstrengelser på å forstå eller gjøre meg forstått i samtale med dansker, så jeg slår bare over til engelsk.
Enig Uenig
7. Hvis det er ord på svensk jeg ikke forstår, så skjønner jeg etter hvert hva de betyr ut fra sammenhengen.
Enig Uenig
8. Svenskene bruker mye slang i sitt dagligspråk. Det er kult, men i blant vanskelig å forstå.
Enig Uenig
9. Det at jeg kan forstå dansk og svensk gjør at jeg kan kommunisere med mange flere mennesker i hele Norden, og det vil gi meg flere muligheter for å få jobb eller kunne studere på tvers av de nordiske landegrensene.
Enig Uenig
10. Å gå over til et fremmedspråk som engelsk når vi snakker med svensker og dansker skaper avstand og gjør at de svenske og danske naboene våre fremstår som ”vanlige utlendinger”.
Enig Uenig
11. Jeg synes det er gøy å følge med på hva som skjer i Sverige (musikk, film, sport, svensk mote/design, kjendisliv, kongefamilien, politikk osv.)
Enig Uenig
12. Jeg synes det er gøy å følge med på hva som skjer i Danmark (musikk, film, sport, mote/design, kjendisliv, kongefamilien, politikk, osv.)
Enig Uenig
13. Jeg kunne aldri tenkt meg å jobbe i Sverige og Danmark eller blitt kjent med folk derfra.
Enig Uenig

14. Hvis jeg skal lære meg å forstå svensk og dansk, så må jeg ha en grunn til å gjøre det.
Enig Uenig
15. Det er viktig å ivareta det skandinaviske språkfelleskapet - at vi bruker våre skandinaviske språk når vi skal snakke sammen og samarbeide.
Enig Uenig

Oppgave 2 – Språkforståelse og språkpolitikk i Norge og Norden

Læreplanen for Vg1 studieforbereende / Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram:
"kunne forklare flerspråklighet og gi eksempler på hvordan språklig og kulturell samhandling kan bidra til språklige endringer og kulturell bevissthet"

Læreplanen for Vg.3: "beskrive og sammenligne de nordiske lands språksituasjon og språkpolitikk"

Denne oppgaven kan utgjøre et utgangspunkt for et lengre essay, kun besvares i punkter eller være utgangspunkt for en muntlig diskusjon. Det er lagt ved lenker til godt bakgrunnsmateriale som enkelt kan lastes ned fra internett. Dette kan leses på forhånd som forberedelse til timen, eller underveis i opplegget.

Kanskje elevene ønsker å sende inn tekstbidrag til Bruk skandinavisk! sin skrivekonkurranse med tema skandinavisk språkforståelse? (frist: 15. november 2010, se www.brukskandinavisk.no for konkurranseregler).

Opplever elevene media som et viktig middel for opprettholdelsen av det skandinaviske språkfelleskapet? Da kan artiklene om "nordisk kulturkanal" være interessante. Elevene kan også uttrykke sitt ønske om at en slik kanal blir utviklet på www.brukskandinavisk.no.

- Hvordan opplever du situasjonen i Norge når det gjelder forståelse av danske og svensk?
- Hvordan er situasjonen i de andre nordiske landene?
- Diskuter hva *Deklarasjon om nordisk språkpolitikk* og *Språkkonvensjonen* innebærer for din hverdag og dine fremtidige muligheter (arbeid, studier, fritid).
- Hvorfor og hvordan mener du vi bør ivareta og utvikle det skandinaviske språkfelleskapet?
- Hva slags språkpolitikk har de ulike nordiske landene? Hva skiller dem og hva er likt? Hva slags konsekvenser kan de ulike politiske retningene få?

(Eventuell tilleggsoppgave)

- Gå i grupper og velg en fellesnordisk eller skandinavisk virksomhet. Lag en kort presentasjon som dere holder for klassen.

Bakgrunnsstoff (tilgjengelig på internett):

Deklarasjon om nordisk språkpolitikk, ss.61-63
(<http://www.norden.org/no/publikasjoner/publikasjoner/2007-746>)

Språkkonvensjonen, Innledning og artikkel 1 og 2. (<http://www.norden.org/no/om-samarbeidet/avtale/avtaler/spraak/spraakkonventionen>)

At forstå varandra i Norden, ss.5-11 (om situasjonen rundt språkfelleskapet i Norden) + 32-33 (om Språkdeklarasjonen og språkkonvensjonen) av av Nordisk ministerråd og nordens institutt i Finland (<http://www.nifin.helsinki.fi/pdf/Attforsta.pdf>)

”Skandinavisk nabospråksforståelse – å snakke på morsmålet med over 20 millioner” av Arne Torp (www.bruuskandinavisk.no) [XLinkX](#)

”Hvorfor har vi et nordisk språksamarbeid?” av Nordisk ministerråd
(<http://www.norden.org/no/samarbeidsomraader/spraak/hvorfor-har-vi-et-nordisk-spraak-samarbeid>)

”Nordisk språkfelleskap på vei ut” av Helene Uri
(<http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article1034369.ece>)

Fakta om Norden – Språk (<http://www.norden.org/no/fakta-om-norden/spraak>)

”Muligheter innen studier og arbeid i Norden” av Astrid Grindheim
(www.bruuskandinavisk.no)

”Ønsker seg ny nordisk kulturkanal” av Marit Kleppe Egge (www.bruuskandinavisk.no)

Oppgave 3 - DANSK

Læreplanen for 10.trinn: ”forstå og gjengi informasjon fra svensk og dansk dagligtale”

NB! Øvelsen i å forstå dansk og svensk er like viktig for alle trinn!

Læreplan for Vg1 studieforbredende / Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram:
”beskrive samspillet mellom muntlig og skriftlig språk, bilder, lyd og musikk, bevegelse, grafikk og design og vise sammenhengen mellom innhold, form og formål”

..og ”beskrive estetiske uttrykk i teater, film, musikkvideo, aviser og reklame og drøfte ulike funksjoner knyttet til språk og bilde”

Læreplan for Vg2 studieforbredende utdanningsprogram: ”analysere og vurdere ulike sjangere i tekster hentet fra TV, film og Internett”

Denne oppgaven består i å lytte til en dansk musikkvideo. Før lyttingen får elevene sangen utdelt på tekst.

Musikkvideo:

Tekst: "Medina – Vi to" :

<http://www.sweetslyrics.com/697679.Medina%20-%20Vi%20To.html>

Youtube: "Medina – Vi to – official video"

<http://www.youtube.com/watch?v=LWnDDYSqbJk> (4:07)

"Vi to" er fra albumet "Velkommen til Medina" av Medina. Utgitt i 2009 på Labelmade/At:tac Music. Medina er en populær dansk R&B og popsanger.

- a) Les gjennom sangteksten "Vi to" av Medina.
- b) Dersom det er ord eller fraser i teksten du er usikker på hva betyr, forsøk å finne ut av disse ved å diskutere med en medelev.
- c) Hva handler denne sangen om?
- d) Sitt sammen i grupper og forsøk lese teksten slik dere tror en danske ville ha lest den. (Elevene bør i videregående ha kjennskap til noen typiske danske uttaletrekk - om ikke annet kan dette bli en morsom oppgave.)
- e) Se musikkvideoen og lytt til teksten. Følg gjerne med på den skrevne teksten underveis. Vær spesielt oppmerksomme på hvordan ordene uttales. Finner du noen "uttaleregler"?
NB: Elevene kan godt kaste et blikk på teksten de har foran seg. Be dem være spesielt oppmerksomme på hvordan ordene uttales og om de kan finne ut av noen "uttaleregler".
- f) Etter videoen legger lærer til rette for samtale både om språklig form, innhold og åpner for personlige vurderinger.
Eksempler på igangsettende spørsmål kan være:
 - Hvordan opplevde dere denne sangen?
 - Likte dere den? Hva var bra/dårlig?
 - Fikk dere noe grep om den danske uttalekoden?
 - Er det noen av elevene som kan tenke seg å lese en strofe av teksten på dansk?
 - Gikk det fint å forstå? Hvorfor ja, hvorfor nei?
 - Har de hørt noen av de typiske danske uttrykkene før?
 - Hva er fordelen med å synge på dansk eller norsk framfor engelsk?
 - Har vi i Norge en artist Medina kan sammenliknes med (Dina?)
- g) Se og lytt til musikkvideoen igjen uten å se på teksten. Ble det lettere å forstå språket og uttalen nå?
- h) Hva kjennetegner dansk språk? Diskuter og skriv en liste over kjennetegn. Les gjerne "At forstå hvarandra i Norden" ss.13-16 om dansk språk.

(Eventuell tilleggsoppgave)

- i) Denne oppgaven fungerer best om elevene har egne pc-er, men kan også fungere med fremviser. Be elevene se på bloggen med kommentarene under youtube-klippet. Her kan de lese gjennom, finne danske ord og uttrykk som er dagligdagse og ofte i en mer

muntlig og ungdommelig språkdrakt. De kan sitte i grupper og de kan velge seg et utsagn de er enige i/uenige i/som de synes er morsomt/som de synes er rart eller som de ikke skjønner. Poenget er at hver gruppe må komme med et eksempel og dele med de andre. (De må gjerne skrive inn en kommentar i bloggen selv hvis de føler behov for det og hvis det blir tid).

Oppgave 4 - SVENSK

Før elevene får lytte til det svenske innslaget, bør læreren i noen grad forberede elevene på det som kommer – skissere rammen rundt innslaget. Liksom i Norge så har Sverige komikere som ”busringer” eller ”tullringer”, som vi sier på norsk. En kjent svensk personlighet som betraktes som mester i denne kategorien er Kristian Luuk, som er programleder i radioprogrammet *Hassan*. I det første klippet elevene skal få høre, ringer Luuk til et taxiselskap for å forhåndsbestille en taxi og han har noen spesielle instruksjoner til taxisjåføren. I det andre innslaget ringer han til Nummerupplysningen i Sverige som tilsvarende Opplysninga/1881 her i Norge.

(Les eventuelt mer om Kristian Luuk på: www.kristianluuk.se)

”Busringningar”

Youtube: ”Hassan – Taxi” (1.05 min.)

<http://www.youtube.com/watch?v=0QuOO1e313c&feature=related>

Youtube: ”Hassan – Nummerupplysningen” (2.08 min.)

<http://www.youtube.com/watch?v=UD7LbxAgzvE&feature=related>

- a) Lytt til begge innslagene to ganger. Første gang lytter elevene bare. Andre gang får de ta notater (eks: spørsmål til ord eller innhold)
- b) Sitt sammen to og to. Den ene gjenforteller innholdet i Taxi, den andre gjenforteller innholdet i Nummerupplysningen.
- c) Lærer inviterer til diskusjon i plenum:
 - Er dette en form for humor som likner den norske?
 - Hva synes dere? Morsomt/ikke morsomt? Forstod dere?
- d) Forsøk å finne eksempler på ord som er like på norsk og svensk, men der uttalen er noe forskjellig. Ser dere noe system?
- e) Elevene får velge mellom fem-seks nettavistekster på svensk som læreren har plukket ut (eks. www.dn.se, www.svd.se, www.expressen.se, www.aftonbladet.se). Tekstene bør være hentet fra ulike interesseområder (sport, mote, musikk, dataspill osv.) eller handle om noe aktuelt. Se om det finnes en tilhørende blogg til den teksten du har valgt. Det er en fordel å bruke blogger der det mer dagligdagse og muntlige språket kommer til uttrykk. Be elevene lese gjennom teksten. De skal velge ut tre setninger der de forstår alt, og tre setninger der de ikke forstår alt. Elevene går så sammen i gruppe med de som har valgt samme tekst. De fremfører sine utvalgte setninger for

hverandre og sammenlikner. Har de forstått det samme og har de problemer med det samme? De skal hjelpe hverandre der de ikke helt forstår. Man kan be dem forestille seg at de jobber med å oversette fra svensk til norsk. (Henvis gjerne skandinavisk ordbok på nettet eller Google translate: <http://translate.google.com/>)

- f) Hva kjennetegner svensk språk? Diskuter og skriv en liste over kjennetegn. Les gjerne ”At forstå varandra i Norden” ss.19-20 om svensk språk.

NB: teksten i elevenes oppgavesett inneholder kun ett eksempel på ”jeg forstår” og ”jeg forstår ikke helt”.

Teksteksempel 1: ”Är jag en feminin kille?”

Kilde: <http://www.dn.se/blogg/fragainsidan/2010/06/22/ar-jag-en-feminin-kille-7614>

Teksteksempel 2: Filmrecensjoner – ”Snabba cash”

Kilde: <http://www.dn.se/kultur-noje/filmrecensjoner/snabba-cash-1.1026994>

Til denne teksten kan man også se traileren til filmen på www.youtube.com, eller lese et utdrag fra krimboka bak filmen, *Snabba cash* av Jens Lapidus. Filmen har 15-års grense.

JEG FORSTÅR	JEG FORSTÅR IKKE HELT
Eks: Jag är en kille på 18 år och har under en lång tid haft svårt att skapa bra relationer med killar.	Eks: Det är något jag ofta kände och fortfarande känner; killar är avundsjuka, osäkra och när de inte mår bra gör de så att vännen ska må lika dåligt.
I skolan blev jag mobbad för att ha varit tidig i puberteten och för andra mindre saker.	Jag skäms för min barndom och även om jag kan känna att jag har självförtroende så brister det i tillfällen när jag ska skapa vänskapsrelationer.
Jag är nere, ledsen och vill ha sociala relationer och kunna göra allt annat som de i min ålder gör.	Du frågar om det är händelser i din uppväxt som är förklaringen till dina svårigheter att få vänner.

Oppgave 5 – De nordiske språkene: historie og utvikling, forskjeller og likheter

Læreplanen for Vg.2: "gjøre rede for likheter og forskjeller mellom de nordiske språkene og mellom norrønt og moderne norsk språk"

Gjennom oppgave 4 og 5 har elevene fått et selverfart grunnlag for å diskutere forskjeller og likheter mellom norsk, dansk og svensk. I denne oppgaven kan dette oppsummeres, og man kan trekke inn de øvrige nordiske språkene.

Diskuter de ulike trekkene ved de nordiske språkene. Hva er likt og hva er forskjellig?
Hvorfor er noe likt og annet forskjellig?

Bruk listene over språklige kjennetegn som dere har laget og les "Råd om de enskilda språken", *At förstå hvarandra i Norden* - ss.12-27. Du kan også finne lytteeksempler for nordiske språk på: <http://www.dr.dk/Undervisning/Norden/no/Sprog/Sprogkort.htm>

Oppgave 6 – LOGGSKRIVING

Har du selv noen erfaringer eller opplevelser tilknyttet til bruk eller forståelse av svensk og/eller dansk? Er det viktig for deg at det skandinaviske språkfelleskapet blir opprettholdt? Kunne du tenke deg å studere i Danmark eller Sverige?

Læreplan, gjeldende fra 1.august 2010

Kompetansemålene fra gjeldende lærerplan for trinn 4, 7, 10 er:

- Etter 4. trinn skal elever forstå noe svensk og dansk tale
- Etter 7. trinn skal elever lese enkle litterære tekster på svensk og dansk og gjengi innholdet
- Etter 10. trinn skal elever lese og gjengi innholdet i et utvalg tekster på svensk og dansk

Etter Vg1 studieforbereende og Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram er kompetansemålene at elever skal:

- kunne forklare flerspråklighet og gi eksempler på hvordan språklig og kulturell samhandling kan bidra til språklige endringer og kulturell bevissthet
- forklare grammatiske særtrekk ved norsk språk, sammenlignet med andre språk
- beskrive samspillet mellom muntlig og skriftlig språk, bilder, lyd og musikk, bevegelse, grafikk og design og vise sammenhengen mellom innhold, form og formål
- beskrive estetiske uttrykk i teater, film, musikkvideo, aviser og reklame og drøfte ulike funksjoner knyttet til språk og bilde

Etter Vg2 studieforbereende utdanningsprogram skal eleven kunne:

- gjøre rede for likheter og forskjeller mellom de nordiske språkene og mellom norrønt og moderne norsk språk
- gjøre rede for et utvalg nordiske tekster i oversettelse og i original
- drøfte sider ved norsk språkpolitikk og kulturutvikling i et globaliseringsperspektiv
- analysere og vurdere ulike sjangere i tekster hentet fra TV, film og Internett
- vurdere bruk av estetiske virkemidler i ulike medier

Etter Vg3 studieforbereende utdanningsprogram og Vg3 påbygging til generell studiekompetanse skal eleven kunne:

- beskrive og sammenligne de nordiske lands språksituasjon og språkpolitikk

Kilde: Læreplan i Norsk: <http://www.udir.no/grep/Lareplan/?laereplanid=1100204>